

2016-06-28
SLUID: SLU.cbm.2016.2.6-30
YTTRANDE

Regeringskansliet
m.registrator@regeringskansliet.se

CBM:s yttrande över remissen "Förslag till bestämmelser i förordning för att genomföra Nagoyaprotokollet", dnr M2016/01459/R

Centrum för biologisk mångfald (CBM) har via SLU tagit del av Regeringskansliets förslag till bestämmelser i förordning för att genomföra Nagoyaprotokollet, och framför här följande synpunkter:

Sammanfattning

- CBM tillstyrker förslaget till ny förordning.
- Vi noterar att departementet i sin promemoria har begränsat frågan rörande vilkas traditionella kunskaper som berörs, jämfört med Nagoya-protokollets "ursprungliga och lokala samhällen med traditionella livssätt".
- Vi noterar vidare att den praktiska tillämpningen av förordningen kommer att bli tämligen komplicerad för tillsynsmyndigheten.

CBM:s synpunkter

CBM välkomnar en svensk ratificering av Nagoyaprotokollet och finner att den föreslagna förordningen kommer att bidra till en svensk implementering. Vi delar Miljö- och energidepartementets uppfattning att det finns skäl att utvidga tillämpningsområdet för EU-förordningen 511/2014.

I promemorian M2016/01459/R framhålls att Nagoyaprotokollet reglerar tillträdet till genetiska resurser och "bevarande av urfolks traditionella kunskaper som rör genetiska resurser". Vi finner det anmärkningsvärt att departementet i detta sammanhang väljer att begränsa sig till urfolk. Skrivningarna i Nagoya-protokollet baseras nämligen på standardformuleringarna inom FN:s Konvention om biologisk mångfald (CBD), dvs.

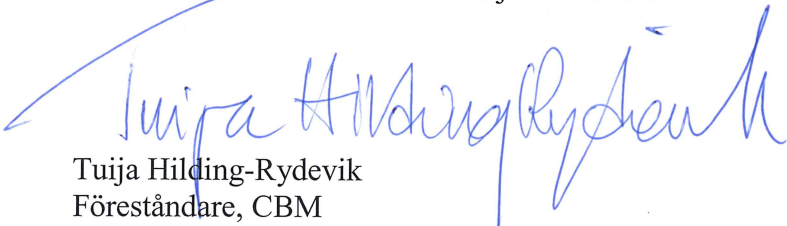
”ursprungliga och lokala samhällen med traditionella livssätt”. Detta uttryck har sedermera inom CBD omformulerats till ”urfolk och lokala samhällen med traditionella livssätt” (CBD, beslut XII/12) i syfte att förtydliga att det handlar såväl om urfolk som om lokala samhällen. I Nagoya-protokollet har man däremot valt att behålla CBD:s ursprungliga skrivning om ”ursprungliga och lokala samhällen”. Också i EU-förordningen (511/2014) framkommer det tydligt att det handlar om traditionell kunskap hos urfolk och lokalsamhällen och man definierar ”traditionell kunskap som rör genetiska resurser” som ”traditionell kunskap som innehas av en urbefolkning eller ett lokalsamhälle och som är relevant för användningen av genetiska resurser och beskrivs som sådan i de ömsesidigt överenskomna villkor som gäller för användningen av genetiska resurser” (art. 3.7).

I forskningssammanhang finns det dessutom ett antal vedertagna definitioner samt olika disciplinanknutna etiska riktlinjer. I propositionen *Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag* (Prop. 2004/05:150) skriver regeringen rörande svenska förhållanden att ”Grupper som kan ha denna kunskap [lokal och traditionell kunskap] i Sverige är t.ex. jord- och skogsbrukare, samer, fåbodbrukare, skärgårds-, fjäll- och skogsbönder, skärgårds- och insjöfiskare, jägare och hemslöjdare” (s. 225). Denna skrivning antogs sedan av riksdagen i och med beslutet om det sextonde miljömålet. Regeringen har sedan i rapporteringar till CBD-sekretariatet (Sveriges svar på CBD-notifiering 2015/012) framhållit att relevant traditionell kunskap innehas inte bara av urfolk utan även av andra kunskapsbärare: ”In a Swedish perspective this relates to both Sami traditional knowledge and to traditional knowledge held by others and where the knowledge meets the criteria set out in Article 8(j) of the CBD” (s. 10).

Vi finner det därför anmärkningsvärt att regeringen därigenom i promemorian rörande genomförandet av Nagoya-protokollet i förbigående förefaller ändra innebörden av ett tidigare riksdagsbeslut. Samtidigt ser vi de gränsdragningsproblem som finns i att avgöra vilka personer som bör anses tillhöra de grupper som utgör ”urfolk och lokala samhällen med traditionella livssätt” i en svensk och en internationell kontext samt vilken kunskap som ska anses röra genetiska resurser eller inte. I EU-förordningen inskränks för övrigt definitionen inte enbart till traditionell kunskap hos samhällen ”med traditionella livssätt”, utan den omfattar alla urfolks och lokalsamhällens traditionella kunskap. Dessutom anser vi att kriterier bör utvecklas över vad som krävs för att uppnå en korrekt hanterad tillträdes- och vinstdelningsöverenskommelse.

Vi gör bedömningen att det kommer att bli ett mycket komplicerat arbete för Naturvårdsverket som tillsynsmyndighet.

Beslut i detta ärende har fattats av föreståndaren Tuija Hilding-Rydevik efter beredning av forskarna Håkan Tunón och Torbjörn Ebenhard.

Tuija Hilding-Rydevik
Föreståndare, CBM